

Hjemmekompostering

HØRSENS KOMMUNE

TEKNIK OG MILJØ

Tøm ofte spanden med det grønne køkkenaffald, så undgår du lugt i køkkenet.

Kompostering er nemt!

Genbrug det grønne køkkenaffald

Hjemmekompostering giver mere plads i affaldssækken og sparer dig for eventuelle udgifter til et ekstra affaldsstativ og en ekstra afhentning af sækken.

Du er også med til at mindske den mængde affald, som skal køres til forbrænding. Samtidig beholder du værdifulde næringsstoffer i din egen have.

Det starter i køkkenet

Egentlig starter det i dit hoved. Det er nemlig dig, der bestemmer, om æbleskrog og kaffegrums er affald eller ny energi til haven.

Se sorteringsvejledning til højre.

Det eneste, du behøver for at komme i gang, er en lille spand med låg i køkkenet til det grønne affald og en kompostbeholder i haven. Det bliver hurtigt en vane at sortere rester af frugt og grønt fra det øvrige affald.

Når køkkenspanden er fyldt, tømmer du den blot ned i kompostbeholderen.

Er du i tvivl, om noget bestemt kan komme i kompostbeholderen, er det bedre at aflevere det i affaldsækken.

Sorteringsvejledning

Hvad må komme i kompostbeholderen?

- Blomster
- Blade
- Frugt
- Grøntsager
- Græs, tørt (græsset tørres nogle dage på jorden bredt ud i et ca. 5 cm tykt lag)
- Kaffegrums – også filteret
- Kviste
- Nøddeskaller, knuste
- Potteplanter
- Skræller og rester af grøntsager, urter og frugter
- Teblade
- Urter
- Æggeskaller, knuste
- Ukrudt

Hvad må ikke komme i kompostbeholderen?

- Friskt græsafklip (græsafklip, der ikke er tørt, vil „brænde“ sammen i komposten)
- Kattegrus
- Kød, fisk, fedt, pålæg og sovs (Tilberedte madrester tiltrækker skadedyr!)
- Skræller fra citrusfrugter, der er overfladebehandlet
- Større grene og kviste
- Syge planter

Det er godt at placere kompostbeholderen, så der er mulighed for at vende med en trillebør og plads til at stikke kompostbunken om.

Placering af beholderen

Kompostbeholderen står bedst i skygge eller halvskygge, hvor temperaturen ikke svinger så meget.

Beholderen kan så enten placeres nær affaldsstativet, køkkenet eller køkkenhaven, alt afhængigt af hvad der passer bedst til sammensætningen af dit affald. Giver haven store mængder haveaffald, er det praktisk, at beholderen står et strategisk sted i haven, nær køkkenhaven. Er det derimod en lille have, hvor der fortrinsvis kommer køkkenaffald i komposten, kan den placeres nær køkkenet.

Det kan være en fordel at have beholderen stående lidt væk fra opholdsarealerne i det tilfælde, at det lugter lidt.

I alle tilfælde er det godt med god plads omkring komposten, så der er mulighed for at vende med en trillebør og plads til at stikke kompostbunken om.

Du skal sikre dig, at der er jord under beholderen. Derved kan kompostorm og andre jordboende dyr søge tilflugt under beholderen, hvis der bliver for varmt eller koldt i beholderen.

Til nogle typer beholder hører der et ormerør med. Det graves ned, før kompostbeholderen placeres. Det giver ormerørene lettere adgang til jorden fra kompostbeholderen.

Kom godt i gang

En kompostbeholder behøver ikke megen pasning. Naturen sørger for, at affaldet bliver omsat. Men du kan være med til at sikre en god og hurtig omsætning.

Når du starter

Komposteringen starter bedst om foråret. Start med at lægge et lag kviste i bunden af beholderen for at give luft til komposten. Findel haveaffaldet til under 10 cm. Det giver lettere adgang for mikroorganismer.

Hverken for vådt eller tørt

Det er en god idé både at komme fugtigt køkkenaffald og tørt haveaffald i kompostbeholderen. Det er vigtigt for en god omsætning, at affaldet hverken er for vådt eller tørt. Komposten er tilpas fugtig, når du kan trykke lidt vand ud, når

du klemmer en håndfuld sammen. Er affaldet for vådt, kan det begynde at rådne. Er affaldet for tørt, kan omsætningen gå i stå.

Bland affaldet i komposten

For at forkorte omsætningsstiden kan du et par gange om året stikke komposten om – det vil sige blande den godt igennem. Tøm beholderen, bland indholdet og kom det tilbage i beholderen.

Du kan også blande affaldet med en greb, kultivator eller beluftningsstok. Blandingen giver luft til mikroorganismerne.

Findel tynde gren og kviste

Jo mere findelt affaldet er, jo hurtigere foregår komposteringsprocessen.

Kompostorm

Kompostorm

Kompostorm er med til at give en hurtigere omsætning. Kompostorm er en regnormeart (*Eisenia fetida* og *Eisenia andrei*), der er specielt effektive til nedbrydning af plantematerialer. Kompostorm formerer sig hurtigt, og de kan omsætte store mængder affald.

Ormene er mest aktive, når temperaturen i beholderen er mellem 15 og 25 grader. Ved temperaturer over 30 til 35 grader eller ved frostgrader dør ormene eller flygter til jorden under beholderen.

Du kan bestille ormekultur i Sund By, Åboulevarden 52. Her kan du også købe ormerør til Humus kompostbeholderen.

Du vil efterhånden også kunne finde almindelige danske regnorme, der har fundet vej ind til kompostbeholderen.

De er ikke så flittige som rigtige kompostorm, men de gør bestemt ingen skade.

Når kompostbeholderen skal tømmes

Den færdige kompost vil efterhånden komme til at ligge i bunden af beholderen med det ikke omsatte affald øverst.

De fleste orm befinder sig i det ikke omsatte kompost. Derfor bør du, når du tømmer beholderen, løfte det øverste lag med ormene til side, før du fjerner den færdige kompost. Når den færdige kompost er fjernet, lægges laget med ormene tilbage i beholderen.

Kompostorm kan ikke overleve i almindelig havejord. De fleste bliver hurtigt spist af havens fugle.

Gode råd om kompostering

Selv om det er forholdsvis enkelt at lave sin egen kompost, kan der hen ad vejen opstå problemer.

Affaldet er for tørt

Hvis affaldet er for tørt, går omsætningen i stå. Du skal vande affaldet samtidig med, at du roder op i det. Du skal helst kunne trykke lidt vand ud af komposten, hvis du klemmer en håndfuld hårdt sammen.

Affaldet er for vådt

Er affaldet er for vådt, kan det begynde at rådne. Tilsæt tørt haveaffald som kviste, visne stauder og findelte grene og bland godt.

Der er mange fluer

Der vil altid være fluer ved kompostbeholderen. Den mest almindelige er bananfluen. Du kan holde antallet af fluer nede ved at dække det friske affald med noget jord eller noget af den omsatte kompost.

Komposten lugter grimt

Komposten lugter normalt som en skovbund men kan komme til at lugte grimt. Det kan skyldes, at komposten er for våd og iltfattig. Tilsæt tørt haveaffald som kviste, visne stauder og findelte grene og bland godt. Lugten kan også skyldes, at du har smidt kød eller mælkeprodukter i beholderen. Dette må ikke puttes i beholderen, da lugten tiltrækker rotter.

Komposten er spundet sammen af en gråhvid belægning og lugter af jord

Der er indtørrede strålesvampe i affaldet. Det er et tegn på, at affaldet er for tørt. Vand affaldet og bland godt. Ellers skal du ikke gøre noget ved de indtørrede svampe.

Myrer i komposten

Er der mange myrer i komposten, kan det være, fordi den er for tør.

Hvad kan komposten bruges til?

Kompost kan bruges mange steder i haven. Med komposten tilføres jorden næring. Samtidig med, at komposten forbedrer jordens evne til at holde på vand, løsner jorden og øger gennemluftningen.

Kompost i køkkenhaven

Særligt køkkenhaven kan nyde godt af komposten. Med komposten kan du tilbagelevere noget af al den næring som blev taget, da der blev høstet kartofler, gulerødder og morgenfruer.

Spred et kompostlag på 2-3 cm ud over køkkenhaven i det tidlige forår. Arbejde komposten ned i jorden med en kultivator nogle uger før såning, da den rene kompost kan indeholde mere næring, end de spæde planter kan klare.

Du kan også vente til, afgrøderne er kommet op, og så sprede et tyndt lag kompost mellem rækkerne.

Alt efter kvaliteten af komposten kan det være nødvendigt at supplere med anden gødning.

På græsplænen

Når græsplænen om foråret er revet godt igennem, kommer du et tyndt lag (max. 1 cm) godt omsat kompost ud over den. Spredningen foregår nemmest, hvis du sier komposten først. Afhængig af jordens og kompostens sammensætning kan det være en fordel evt. at blande komposten med fint grus eller sand.

Komposten er også god som gødning i staudedebede. Læg et lag på 4 cm omkring stauderne og 8 cm under træer og buske.

Humuskompostbeholder

Delvist omsat kompost

Om sommeren kan helt eller delvist omsat kompost strøs ud i et lag på 5-10 cm og bruges som jorddække, hvor det beskytter mod udtørring og holder ukrudt nede.

Den delvist omsatte kompost kan også anvendes om efteråret som jorddække mod frost og udtørring og samtidig tilføre jorden næring til væksten til det tidlige forår.

Komposten har som regel et højt kalkindhold og frarådes derfor til brug ved surbundsplanter som f.eks. rododendron.

Valg af kompostbeholder

Grønt køkkenaffald skal komposteres i lukket kompostbeholder af hensyn til skadedyr. Haveaffald kan derimod komposteres på utallige måder.

Lukket kompostbeholder

Beholderen skal være lukket med både låg og bund. Så der ikke er adgang for skadedyr.

Der skal være huller i bunden for at sikre god lufttilførsel, samt for at overskydende væske kan løbe ud. Hullerne må ikke være større end 6 mm, og bunden bør være forsynet med rottesikkert gitter – hvis bunden er lukket, kan orme og andre jordboende dyr ikke komme ind i komposten.

Horsens Kommune sælger Humuskompostbeholderen, som er en lukket kompostbeholder.

Til Humuskompostbeholderen kan tilkøbes beluftningsrør, ormerør samt beluftningsstok.

Humusbeholderen samt tilbehør kan købes i Sund By i Horsens.

Her kan du også bestille ormekultur.

Åben kompostbeholder

Kompostering af haveaffaldet kan foregå i en åben kompostbeholder eller i en bunke på jorden i din have. Hvis du vil bygge en beholder, skal du bruge lærk, tuja eller eg - ikke trykimprægneret træ. Beholderen skal kunne rumme mindst 1 m³ (1x1x1 m). Du skal placere kompostbeholderen i læ og halvskygge.

Hvor lang tid tager det, før komposten er færdig?

Omsætningstiden og det færdige resultat afhænger af, hvilke materialer du kommer i beholderen – og hvor omhyggelig du er med at passe komposteringen, og om det er koldt eller varmt i vejret. Omsætningstiden kan strække sig fra ca. 4 måneder til ca. 12 måneder.

Snegle

Åbne kompostbunker kan være gode levesteder for dræbersnegle, idet der både er fugtigt og masser af mad. Det korte råd er: lav en kompost, og bekæmp de dræbersnegle, der kommer. Lukkede kompost-beholdere tiltrækker ikke sneglene, men der kan komme snegle via det haveaffald, man selv smider i beholderen.

Læs mere dræbersnegle og bekæmpelsen af dem i brochuren "Giffri bekæmpelse af dræbersneglen". Brochuren kan rekvireres i Sund By og hos Teknik og Miljø på telefon 76 29 26 56.

Besøg os i

Sund By

og få en snak om:

- giffri ukrudtsbekæmpelse
- bekæmpelse af dræbersnegle
- giffri skadedyrsbekæmpelse
- kompostering og brug af kompost

Vi sælger kompostbeholdere, ormekulturer og andet tilbehør.

Køb en redekasse til din have i Sund By og nyd fuglelivet sommeren igennem. Havens småfugle bekæmper effektivt skadevoldende insekter og larver.

Horsens Kommune
Rådhusvej 4
8700 Horsens

Telefon: 76 29 29 29
www.horsenssundby.dk
www.horsenskommune.dk

HØRSENS KOMMUNE
TEKNIK OG MILJØ